По конфіскаті — наклад другий.

Ч. 12 (166). Львів, середа 17. січня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік II.

ГРОМАДСЬКИЙ ВІСНИК

Перемишль
Впр. о. Зубрицький А.
Чацкого 6.

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 148 322.
Адреса для телеграмів Громадський Вістник Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 5000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голландії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 ліра, Німеччині 7500 н. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 50 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 7500 мп. Зміна адреси 300 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

Ціна примірника 200 мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Львів, 16. січня 1923.

Грізне memento.

„Треба їх поставити перед мур доконаних фактів" — сказав колись редактор „Новей Реформан" — К. Сроковський у відношенню до галицьких Українців. І ставити перед доконані факти пробували Поляки не тільки Українців, а й Німців і Литовців. І треба сказати, не без успіху. Користаючи з міжнародньої конюнктури, зробив у відповідний момент „повстання" на Виленщині ґенер. Желіґовскі, на Шлеську Корфанти. Результат був той, що Гор. Шлеськ таки в значній частині прилучено до Польщі, а здавелося, пропаща вже для Польщі справа Виленщини й досі доконечно не вирішена, а Польща хазяйнує там і експериментує по своїй вподобі. Вороже в обох випадках супроти Польщі становище Анґлії виявилося тільки тим, що не цілий Гор. Шлеськ прилучено до Польщі, як сього бажала собі Франція, даючи таку згоду на виступ Корфантого; а у відношенню до Виленщини, що Анґлія

які Польща бажала зпрезентувати Західній Европі як вияв волі тамошнього населення.

Не потрібуємо згадувати роди, яку свойого часу приготовлювано неб. ґен. Івашкевичеви в Сх. Галичині.

Та приміри бувають заразливі. Метод, яким поборювали Поляки Литовців на Виленщині, на днях найшов пристосування в околицях Клайпеди. Не потрібуємо довше спинятися над вагою клайпедської пристані для господарського життя Польщі. Про це була вже у нас згадка в 10. ч. „Гр. Вістника". Не дивниця, що виступ Литовців викликав здержування у польській пресі, констернацію в польських урядових кругах. Та основною причиною збентеження Польщі після перших вісток з під Клайпеди була вже не сама вага Клайпеди для польськ. економічного життя, тільки перспективи, які зарисовуються перед Польщею на випадок вибуху нової европейської завірюхи. Франція рішилася на ризиковний крок у відношенню до Німеччини.

Зробила це на власну відповідальність. Анґлія займає обсервуюче становище, має вільну руку в дальшому ході подій. І з разу похід французької армії в Надренії находить відгомін на півночі, на терені, який являється помостом між Німеччиною і Совітською Федерацією. Відтомому сього годі не поставити в звязок з репаційським договором. Зараз на вступі комплікації европейської ситуації Польща опинюється перед перспективою кота в мішку. Не входимо в те, хто фактичним ініціятором вибуху повстання на території Клайпеди. Польська преса записує це на рахунок литовського правительства в Ковні. Очевидно, Польща, яка має за собою повстання на Гор. Шлеську і Виленщині, де инде не може шукати ініціяторів повстання в Клайпеді.

Не безпідставний буде здогад, що у всякому разі велика частина польського коментування повстання в Клайпеді має своє коріння саме в питомім собі способі дискредитування невигідного противника.

Всеж як би там не було з ініціяторами і організаторами повстання в Клайпеді, одно певне: воно стоїть у звязку з ситуацією, витвореною кроком Франції супроти Німеччини і являється першим сиґналом, що придавлювання Німеччини на заході покличе за собою відповідні відрухи на Сході, що тут два вали — німецький і східний — пійдуть в рух. Жах перед цим моментом виразно чути зі сторінок польської преси. Навіть зі сторінок вшехпольської преси, яка для залякання противників побренькує шабелькою і зголошує до Німця нові територіяльні претенсії, мовляв — на Сході польські територіяльні апетити задоволені, а на західній границі Польщу... покривджено.

Та ці погрози мають виключно тактичні цілі. Бо серіозно говорити тепер про активне вмішання Польщі в евентуальну війну на два фронти може говорити тільки хтось, хто не здає собі справи з внутрішнього положення Польщі.

Клайпедське повстання для Польщі — грізне memento.

Рура, то Америка мала послати у Париж грізне quos ego, то знову Мусоліні надумався инакше і т. ин. Тимчасом нічого такого не сталося. Анґлія заявила тільки, що не бере відповідальности за політику Франції, і в репараційній комісії позволяє себе спокійно переголосовувати; Америка — стягає свої окупаційні війська з Кобленцу, не вважаючи на те, що німецький уряд кількома поворотами висловлював бажання видіти як можна довше американських вояків над Реном, на яких місце можуть прийти тільки французи; Італія пішла слідом Бельгії і взяла участь у новій протинімецькій акції. Мало сього. Одночасно з рухом франко-бельгійських полків на схід від Рену, Литовці, не чекаючи рішення паризької Ради амбасадорів, займають Мемель, окупований досі, іменем Антанти, французькими військами; Чехи з свойого боку збирються займати клаптик Гор. Силезії, признаної їм умовно версайльським трактатом... Все те, очевидно, не випадкове, а добре обдумана і зручно ведена політична гра на европейській шахівниці.

Значить, німецькому народови приходиться пити чашу горя до самого дна й іти ще далі на густоїч зовній долі. Який потрясаючий зразок, коли нація, хоч би й яка велика й культурна, опиниться без фізичної сили, без союзника, серед ворогів з усіх боків! Німецький уряд робив, що в даних обставинах було можливо: оправдувався, подавав нові пропозиції в репараціях, слав протести, застереження, відкликався до почуття справедливости могутнійших держав і всього культурного світа — на те тільки, щоби побачити байдужність, або вислови плятонічного милосердя. Правда, Німеччина не цілком без „приятелів". В листі з 29 го м. м. я згадував, про найновійшу тактику російських совітів, одначе нема сумніву, що московська буфонада про союз з Німеччиною тільки погіршила становище сеї останньої. Без сього Анґлія з своїми репараційними плянами може булаб знайшла більше послуху у Парижі ніж се було в дійсности.

Тимчасом так склалося, що Німеччині не полишається нічого більше, як протести. Правда, в деяких колах тутешнього громадянства раховано на щось більше, як на словні протести. В крайних правих колах чути було домагання до уряду, щоби він проголосив версайльський трактат односторонно зломаним і, значить, необовязковим більше для Німеччини; формально, се булоб привернення воєнного стану між Німеччиною і Францією. Про фактичну віднову такого стану ніхто з ініціяторів такої тактики не бажав, очевидно, думати, допускаючи тільки можливість і корисність пасивної резистенції, бойкоту тощо. Та уряд не пішов по сій лінії і не міг війти. Бо чи справді Франція злякалась би заяви про зневажнення версайльського мира? Чи може навпаки, вона радоб була, щоби Німеччина зробила таку неосторожність і доставила п. Поанкаре добру нагоду „зреві́дувати" трактат основно і на свій лад? Зрештою, паризькі політичні адвокати не гірші берлінських. Ось французька нота до німецького уряду в справі обсади Поруря не говорить ні словом про „окупацію", а тільки про вислання контрольної місії і для її охорони — кількох дивізій... Що більше, в ноті підкреслено навіть, що Франція „тепер і не думає" про військові репресії, вимагає тільки від німецького уряду, щоб нові „місії" і її органи мали на місці таку саму повноту влади, як по трактату належиться всяким місіям і комісіям. Значить, Поанкаре дуже пильно дбає про формальности, цілком як у 1914 р., коли „честь" виступила у ультіматами і виповідженнями війни віддано зручно в руки віденської і берлінської дипльоматії.

Німецький уряд мабуть розуміє небезпеку і тому обмежився тільки до протесту проти нарушення міжнароднього права і духа самого версайльського трактату (не букви його, бо вона у значній мірі по боці французького уряду), до відкликання послів з Парижа і Брюкселя, одначе не до зірвання дипльоматичних зносин, та можливо, що схоче спонукати деякий пасивний опір. Перша проява сього останнього булаб у переході вугляного синдикату з усім архивом у Гамбург, щоб утруднити експльоатацію і вивіз вугля. Та чи такий опір можна буде перевести послідовно і поширити його на инші поля суспільно-господарського життя, — се инше питання, на яке сьогодні трудно відповісти; радше треба дивитися на нього скептично. До того треба памятати, що сьогоднішнє захоплення Ессен мотивується тіль-

Трагедія не припиняється...

Берлін, 11. I. 1923.

Сьогодні здійснилося те, чого вже від тижня боялася вся Німеччина. Французи займили серце Поруря, Ессен з його ґіґантичною промисловістю, осередок фабричних закладів Круппа, осідок вугляного синдикату і т. ин. та ним способом поклали свою тяжку руку на все господарське життя Німеччини. З тої хвилі, як паризька конференція розбилась, тоді було сумніватися, що до цього нового захвату німецької землі таки прийде. Тутешні оптимісти (а таких тут все ще доволі) ловили кожде стебельце надії, що ось-ось станеться щось незвичайне і примусить Поанкаре вложити назад меч у піхву... То Анґлія мала вплинути до обсади

Пр. 20/23. В Імени Річпосполитої Польської! Суд окружний карний яко Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Громадський Вістник" число 5. (152), з дня 6. січня 1923. в артикулах під заголовками: 1) „З Волині" а) в уступах між словами: „державна поліція" і „є кпр." і 3) в уступах між словами: „повітах Волині", і „посол"; 2) „Студентські справи" в уступі від слів: „в скороченню" до „каменярі в „Пшібрамі"; 3) в рубр. „Новинки" а) підзаголовок: „Зл дів нам не треба!" в уступі від слів: „що в їхньому селі" до кінця, б) підзаголовок: „Відрадний прояв" в уступі від слів: „Війна", і „на всіх"; 4) „Покник" в уступах між словами: а) „тужити будуть", і „через крати", б) „святий день", і „осолодім" містять в собі єство злочину ad 1) а) прогчини з § 300 з. к., ad 1) б), 3) б), 4) злочину з § 65 а) з. к., ad 2 злочину з § 65 а) к. з. провини з § 305 з. к. і з § 24 з. пресовий з 17/12 1862 U 6/63 Дз. п. п., ad 3) а) провини з § 302 з. к. узнав доконану в дни 5. I. 1923 конфіскату за опрадану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думі § 493 проц. карної заказ дальшого поширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторові тої часописі, щоби се рішення помістив безплатно в найблищім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. грудня 1862 Д. п. д. № 6 ex 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 400 Мп. — Львів, дня 8. січня 1923.

(Підпис нечиткий.)

ки невиконанням деяких постав у дровах і вуглі; тимчасом за чотири дні кінчиться грошева мораторія Німеччини і ніхто не знає, що далі буде.

Яке враження викликала нова французька окупація в Німеччині? Міркуючи по Берліні, то її принято радше апатично. Ані в урядових заявах, ані парляментарних промовах, ані в часописах не слідно глибокого зворушення, високого патосу, енергії, самопевности й сильної надії. Німецька нація тяжко, дуже тяжко, хора... А тут ще домашній ворог. Тутешні комуністи, поучувані очевидно з Москви, тільки чекають нагоди, щоб ударити з заду на буржуазію і соціяльну демократію (сю вони може більше ненавидять ніж першу); вони закидають урядови запроданство Французам, пропагують ґенеральний страйк, взагалі стараються спровокувати каламутну воду... Відомо, инакше дійти до власти їм неможливо. Та німецьке громадянство чейже проявить хоч ту пасивну чесноту, що не поповнить національного самогубства. На чесноту діла нема, покищо, потрібних передумов, ні політичних, ні моральних. Сих останніх може ще менше ніж тих перших.

С. Томашівський.

967 АДВОКАТ

Д-р Володимир Бачинський

переніс адвокатську канцелярію з Підгаєць до Львова і веде її при ул. Косцюшка ч. 1 а біля „Народної Гостинниці".

Східна Галичина.

(„Менчестер Ґардієн" про Східну Галичину.)

1-го грудня мин. р. появилася в „Менчестер Гардієн" стаття анґлійського журналіста Невінсона про Польщу й Східну Галичину. Польське посольство в Льондоні надіслало редакції відповідь на цю статтю, яка й була поміщена 14-го грудня м. р., а в десять днів пізнійше названа ґазета оголосила „відповідь на відповідь" п. Невінсона.

Автор статті відповідає польському посольству по точкам. Зпочатку переповідає історію Сх. Галичини від часу 1772 р., на доказ свого попереднього твердження, що Східна Галичина завсіди була окремою частиною.

Дальше пише Невінсон:

„Посольство каже, що я помиляюся, припускаючи, що 75 процент населення — се Українці (фактично я сказав, що приблизно 75 проц.) і воно цитує підручну книжку уряду закордонних справ, яка подає як відношення 59 проц. мешканців, що говорять по українськи й 39 проц. по польськи. Воно каже також, що ся підручна книга виказує, що на деяких важних просторах Поляки становлять більше, як половину населення. Польське посольство забуває однак навести з тої самої книги що до дотичних 39 проц. Поляків долучено 12 проц. Жидів, що вислід перепису подає за низьке число Українців і що римо-католицьких Українців теж мабуть зачислено як Поляків. Мої дати я взяв із твору проф. С. Томашівського: „Західна Україна", який подає 74, 4 проц. Українців, 12, 3 проц. Жидів, 12, 19 проц. Поляків і 1, 2 проц. Німців. Я маю інформації, що за виїмком Львова нема ні одного повіту у Сх. Галичині, де Поляки булиб у більшости, й що навіть у Львові більшість складається головно з 34.000 польських урядовців і приватних службовиків. Як би відтягнути тих то цифри були би слідуючі: 259.692 Поляків і 398.389 Українців згідно з переписю з 1910 р.

Посольство каже, що се являється дещо неприродним писати про Поляків, „що вони роблять найбільші зусилля в цілі анектування краю", коли від XIV. століття починаючи Східна Галичина творила інтеґральну частину Польщі. Домагання мешканців Сх. Галичини основується на тім, що їх край був усе окремою одиницею, якої більшість населення домагається „самовизначення" і боролася за нього проти Поляків. Наведім зовсім анальоґічний випадок. Горішний Шлеськ був у такій самій степени „інтеґральною частиною" Шлеська і прусько Німеччини, відколи Фридрих Великий його анектував, як Сх. Галичина у відношенню до Польщі. Колиб Німеччина захопила Горішний Шлеськ так, як Поляки захоплюють Сх. Галичину, то чи польське посольство не говорило би про Німців, що вони роблять найбільші зусилля в цілі анектування краю?

Польське посольство каже, що дотично лінії Керзона, яка відділила Східну Галичину від Західної після того, як Найвища Рада переняла від Австрії всі суверенні права у Сх. Галичині (у мировім договорі в Сен-Жермен у вересні 1919), я не торкаюся клявзулі, що ся лінія „не виключає польських прав до територій, що лежать на схід від сеї лінії"

Моїм наміром було лиш доказати, що Найвища Рада визнала Сх. Галичину, як окрему державу під суверенітетом самої Найвищої Ради, а через се не під суверенітетом Польщі. Далі я хотів би відповісти, що польське посольство не згадує про кількаразові зазиви Союза Народів до Ради Амбасадорів (спадкоємців Найвищої Ради), щоби приступити до вирішення сеї проблеми, так небезпечної для мира в Европі.

Польське посольство каже, що голоси про польську адміністрацію у Сх. Галичині, немовто вона прямує до „екстермінації українського населення", здається значно прибільшують усі висновки, які можна би ствердити фактами. Я сказав:

Далі воно каже, що се далеке від дійсности, немовби Українці терпіли якінебудь кривди й переслідування; факти виказують, що Польща зробила й робить усе, аби допомогти у відбудові й віднові краю. Посольство наводить місце зі звідомлення одної Аліянтської Комісії, в якому кажеться, що „самозванче українське правительство счинило орґію убийств, грабунків і терору проти Жидів і Поляків", і воно вказує на знищений і здезорґанізований стан краю, який Польща намагається направити, як каже посольство, як я сказав у моїй попередній статті, то воно майже бевцільне спинятися над жорстокостями, відколи вони стали такими загальними в Европі, що звертають на себе мало уваги.

„Але мимоходом я зазначив би, що знищення і дезорґанізація краю є природними наслідками війни, підчас якої край пережив чотири інвазії (по дві з кождого боку) й був фактично головним тереном боротьби для австрійської і російської армії. Я маю теж підстави думати, що дотична Аліянтська Комісія складалася лише з польських і французьких делеґатів і подорожувала під польським покровом і проводом. Коли візьмемо під увагу взаємини між Польщею і Францією, то висновки сього звіту викликують сумніви.

Польське правительство каже: „Се не лежить у програмі політики польського правительства, щоб основувати у краю кольонії іміґрантів з корінної Польщі". Се твердження ріжниться так ярко від усіх моїх інформацій про сю справу, що я не знаю, з чого мені починати відповідь. Ви не малиб навіть місця для статистичних витягів і цитатів, які я маю під рукою, ні для відсилок до промов польських міністрів, виривків з польських часописей і законів, які ухвалив польський сойм, протеґуючи сю іміґрацію до Сх. Галичини і признаючи великі кошти для її піддержки. Доволі буде тут сказати, що протягом двох перших років польське правительство переняло понад одну четвертину східно-галицького земельного припасу, хоча Українці самі є малоземельні, та поселило на нім приблизно 250.000 польських кольоністів. За дальшими інформаціями в сій справі можнаб віднестися до журналу „Нова Европа" (New Europe), том XVI. ст. 247.

Я думаю, що так званий автономічний статут, який, як каже польське посольство, щойно ухвалено (мабуть у вересні 1922), є покищо лиш незаплаченим векслем, а тимчасом польська іміґрація продовжується.

Тут Невінсон подає ряд фактів м. ин. про бранку, яких не цитуємо з уваги на цензуру. „Загальне число Українців, що сидять іще тепер по вязницях виносить 5664 осіб.

Польське посольство питає, чи я поважно твердю, що вибори у краю, який числить більше, як 5,500.000 селянського населення, могли бути переведені під примусом. Очевидно, я твердю, що узброєні польські сили, розділені всюди по селах, могли дуже легко кермувати виборами: чи то примушуючи людей голосувати, чи відганяючи їх від виборчої урни. Кожда якнебудь зорґанізована сила могла се зробити. Але коли польське посольство каже далі, що „ідея зігнати всю ту масу до виборчої урни при допомозі військової сили є смішна й неймовірна", то я можу лиш відповісти, що я згодивсяб на се, але я ніколи не сказав, що се було зроблене.

Все инше в

ВОЛОД[illegible] ДОРОШЕНКО.

Наша літ[illegible]ра і видавництва в 1922 році.

З кінцем року принято оглядати цілорічне культурне надбання, підводити підсумки довершеного й висловлювати дезидерати для майбутнього. Цікаво й повчаючо походити по „огородах" рідної словесности та прислухатися до „труб словес проповідних", кажучи словами письменників XVII. в., приглянутися до тих „мечів духовних", що викували їх за рік наші робітники пера. Колись, за „доброго старого часу", себто перед війною, були такі огляди неодмінною частиною новорічних чисел часописів. Тепер се змінилося. В змаганню до ліпшої долі цілий Схід Европи, а спеціяльно наш народ, опинився в таких відносинах, що суцільний дорібок рік[illegible] [illegible]ти сидячи в однім мішку [illegible] і відділені від другого. Волею-неволею здані ми головно на себе самих та західно-европейську еміґрацію. З поза Збруча доходять до нас тільки припадкові й розрізнені відомости про тамошній літературний рух і змагання. Але не зважаючи й на сі прикрі обставини, всеж таки хочеться кинути оком на пройдений шлях, зважити зроблене й висловити з приводу того якусь загальну думку, дати якусь хочаб і неповну оцінку. Отже в основу свого огляду мушу волею неволею положити тутешній дорібок, притягаючи сюди з поза краю лише те, що вдалося дістати. Та, думаю, що пропусків буде мало що, або й цілком не буде.

І якеж загальне враження? Певно, що не веселе: Зроблено у нас страшенно мало, а що зроблено, то не систематично, припадково, а часто й дурно викинено гріш, як що зважати на річ і вагу її в нашім культурнім життю. Певно, лагодячих, виправдуючих се явище обставин подостатком. І тут, і там — скрізь. Всі ми в політичній неволі, всі ми терпимо страшні наслідки кривавого змагання, переживаємо руїну економічну, культурну й політичну. Очевидно, все це мусить відбиватися на письменстві і відбивається. Світ нам завязано, ми борсаємося в своєму мішку, тратимо масу енерґії на се борсання. Отже, деж тут може взятися широкий рух, живі видавництва, енерґічна культурна робота? Очевидно, що наступу в таких обставинах годі сподіватися. 17 і 18-ий роки, особливо на Великій Україні, здаються чимсь просто неймовірним. Правда оптимісти заспокоють нас, указуючи: а всеж, дивіть, мимо всього появилося й те й се. З нас мовляв, досить. Більше годі зробити!

I.

І дійсно, ми можемо похвалитися: маємо пару журналів, маємо пару цікавих публіцистичних брошур, маємо кілька добрих наукових книжок та підручників. Більше-менше, як і позаторік і ще рік назад. Є й поезії, є й красна проза, є й популярні видавництва й досить гарне діточе видавництво „Світа Дитини", що крім журналу випустило досі 30 ріжних книжочок для дітей. Не багато того всякого, а є.

Можемо їх вичислити: Наукове Товариство ім. Шевченка видало чотирі книжки: два томи „Записок" (122-й і 123-й, присвячений проф. М. Грушевському має в тих днях появитися в продажі), та два томи „Збірника математично-природописно-лікарської секції" — в тім ботанічний словар проф. Мельника. Та ще брошурку про правопис.

Українське Педаґоґічне Товариство видало ряд підручників, на чоло котрих висувається Хрестоматія проф. М. Возняка „Старе українське письменство", книжка давно бажана й незвичайно цінна. „Червона Калина" крім дрібних популярних видань випустила 3-тю частину мемуарно історичного твору ґен. Капустянського про „Похід українських армій". Проф. М. Грушевський надрукував 2-м виданням 8-й том своєї вікономної „Історії України", 1-й том „Історії української літератури" — книжку незвичайно цікаву й живо написану, — не рахуючи инших видань, що вийшли під фірмою „Українського Соціольоґічного Інституту" (головно у Відні — „Галичина" Лозинського, „Теорія Нації" Старосольського, про Драгоманівський гурток, то що). Д-р В. Щурат відгукнувся у 25-ліття смерти Куліша розвідкою „Фільософічна основа творчости Куліша". З публіцистики можна відмітити пять річий: книжку І. Мазепи „Большевизм і окупація України", видану у нас у Львові й брошуру Бурнатовича, про українські ідеольоґії революційної доби (вид. „Українського Прапора" у Відні), В. Панейка, Зєдинені держави Східної Европи, теж видану у Відні, Юл. Охримовича: Розвиток української національно-політичної думки, вид. „Новіт. Бібліотеки" та збірку статей Ст. Томашівсь-

тисті польського посольства, се або витяги або обвинувачення Українців у большевизмі, які ніяк не хочуть признати польського панування. Се легковажне обвинувачення. Як я сказав у моїй попередній статті: „Назви чоловіка комуністом і повісь його“ — се тепер провідна засада майже всіх правительств, як лише хтось робить їм трудности“.

Присилайте датки на політичних вязнів до Тов. „Краєвий Союз Кредитовий“, або до Тов. „Дністер“ з дпискою: на вязнів! — У Львові є ще кількасот арештованих Українців! — В першу чергу найблизша рідня і села повинні прийти з помочею!

Велика Україна.

Професійні спілки й большевики.

В Катеринославі на губерніяльній конференції комуністичної партії докладчик Василенко зазначив, що становище комуністичних фракцій в професійному рухові являється зовсім не блискучим. З 430 відповідальних працьовників місцевих професіональних організацій 69 відсотків припадає на безпартійних, між тим в 1921. році безпартійних було 35 відсотків, а в 1920. році 20 відсотків. Щож торкається настрою членів професійних спілок, то в багатьох спілках помітно байдуже відношення до членів комуністичної партії, яким инколи в силу тактичних міркувань доводиться приєднуватися до таких резолюцій, які при забезпеченому комуністичному впливі ніколи би не могли пройти. Вплив комуністів на маси з звязку з економічною розрухою і голодом ослаб.

Святкування комуністами Різдва.

Дня 6. січня на святий вечір комуністичний союз молоді в Полтаві організував в місті похід з образливими для релігійного почуття емблемами. Коли процесія проходила по улицях Полтави, горожане замикали брами і гасили вогні. Комсомольці, серед яких були пяні, стали домагатися від городян, щоби їх впущено в кватирі для колядування, загрожуючи порахуватись з тими, хто не слухається совітської влади. Обурені цими вчинками робітники, виступили проти комуністів. Сутички перейшли у бійку. Для припинення бійки були викликані військові частини.

Платіть партійний податок!!! Присилайте на адресу! „Краєвий Союз Кредитовий“ у Львові, Ринок 10., вкл. кн. ч. 5.000. Жертводавці повище 500 мп. будуть оголошені поіменно!!

Похід Франції на Німеччину.

Дальший похід Французів.

З Ессен доносять, що французька армія посувається дальше в напрямку Ратінген.

Становище Англії.

Секретар англійського міністерства закорд. справ Нель в одній промові заявив, що Англія ніколи не згодиться на французьку політику відносно Німеччини. Англія має довіря до Німців і вірить, що Німеччина в міру можности виплатить відшкодування без примусових санкцій.

Що діється в Ессен.

„N. Fr. Presse“ пише, що в Ессен відбулася конференція французьких інжинірів з представниками німецьких копалень. Голова французької комісії Корсте запитав для чого копальні припинили доставу вугля, на що німецькі промисловці відповіли, що роблять те згідно з волею німецького уряду. Французи заявили, що Франція заплатить за вуголь готівкою, на що промисловці згодилися.

Похід Франції проти Німеччини. Жалоба в німецькому парляменті.

В німецькому парляменті відбулася жалібна маніфестація з приводу окупації Рур. Засідання відкрив короткою промовою канцлер Куно, висловлюючи протест проти політики Франції, яка сама нарушує версайльський договір. Вкінці парлямент одноголосно ухвалив протест проти окупації.

Арештування в Ессен.

Німецька влада в Ессен арештувала кількох Німців за протифранцуську агітацію.

Мала Антанта і справа відшкодувань.

З Білгороду доносять, що в міністерстві закорд. справ Югославії відбуваються наради представників ріжних держав з міністром Нінчічем. Ті наради мають на меті скликання конференції Малої Антанти в Букарешті або Білгороді. „Tribuna“ пише, що предметом конференції буде справа відшкодувань і справа концентрації мадярських військ на румунських кордонах.

Мусоліні поти Франції?

З Парижа пишуть, що Муссоліні вислав дуже гостру ноту до французького уряду, в якій висловлює своє невдоволення з приводу акції французької армії над Реном. Муссоліні побоюється, що Франція схоче поширити окупацію на дальші території Німеччини.

На окупованій землі спокійна.

„N. Fr. Presse“ доносить, що на окупованій німецькій землі панує повний спокій.

Німецько-англійські переговори в справі вугля.

„Фос. Цтг.“ з Ессен: Як зачувати з англійських джерел німецькі промисловці, м. н. Гуго Штінес і Авг. Тісен почали переговори з групою англійських углевих промисловців в цілі забезпечення договору, на основі котрого Англія доставляла би для німецького промислу цю скількість вугля, котрої німецький промисл не може вже одержати з окупованого басейну.

Чехія й окупація Руря.

В політичних кругах заявляють, що Франція не взивала Чехословаччини до участи в санкціях. Чехословаччина не є обовязана до такої акції на основі договорів. Чехословацьке правительство не робило ніяких заходів, щоби взяти участь у санкціях і не думає робити це. Від Франції наспіло лише до Чехословаччини звідомлення про задумані карні зарядження.

Американсько-англійські переговори.

Англійсько-американська конференція для консолідації англійських довгів згодилася на заплату а конто такої суми, щоби наслідком цього в міжнародній торговлі і в векслевих курсах не послідували більші вагання.

З Вашінгтона доносять: В Білому Домі заявляють, що о скільки вдалися би переговори, які тепер ідуть у Вашінгтоні з англійським канцлером скарбу, то услівя дані Зєд. Детжавами Англії, примінено би також супроти инших довжників.

Шліть жертви на будову памятника на могилі Леся Мартовича до Пов. Тов-ва Кредитового „Віра“ в Раві Руській.

Клайпеда.

В Клайпеді.

Французький уряд вислав до Клайпеди воєнний корабель і дві підводні лодки. В Клайпеді цілу ніч 13. січня чути було скорострільну стрілянину, яка вивязалася між Литовцями і Французами. Було кількох убитих і ранених.

Новий уряд в Клайпеді.

В Клайпеді утворено новий уряд під проводом Сімонайтіса. В склад уряду входять представники всіх суспільних шарів. Місцем осідку уряду є Гайдекруг.

Литовські повстанці висилають делеґації.

Литовські повстанці вислали делеґацію до представників Антанти з просьбою о вицофання французьких військ з Клайпеди. Повстанці грозять наступом на випадок, коли Французи не уступлять добровільно.

Справа Клайпеди на Раді амбасадорів.

Конференція амбасадорів розглядатиме 15. січня справу Клайпеди.

Наступ на Клайпеду.

Литовські повстанці в ночі 14. січня заатакували Клайпеду при помочі панцирних потягів. Французи спинили наступ і взяли в полон залогу панцирного потягу. До Клайпеди прибуло 4 французькі панцирні потяги.

Льозанська конференція.

Дальші наради.

Останні наради в Льозанні посунули деякі справи значно вперед. До Льозанни прибув з Ангори Гассанбей, який має поставити нові турецькі пропозиції в справі проливів. Найбільшою перепоною доброго успіху конференції є капітуляційна проблема.

Совітські ноти.

Совітська делеґація в Льозанні

кого, „Під колесами історії“, вид. „Українського Слова“. Сюдиж можна до певної міри віднести й календар—альманах „Дніпро“, видання еміґрантів із Наддніпрянщини. З белетристики замітні — альманах „Сонцецвіт“ (тарнівський), збірка оповідань К. Поліщука, Манівцями. Завдяки заходам ред. Ф. Федорцева при повній готовости „Краєвого Союза Кредитового“ йти на стрічу культурним змаганням маємо ряд прекрасно виконаних, з гарними вінєтами артиста-графіка П. Ковжуна, нових видань безсмертних писань покійного Франка, Мойсей, Semper idem, Панські жарти, Із днів журби. Зівяле листя і нарешті найсвіжійше — Борислав сміється. „Борислав сміється“ се правдива новинка. Велика повість друкована 40 літ тому у „Світі“ 1881—1882 р. цілком незнана сучасному поколінню. Тимчасом вона тісно вяжеться з иншою Франковою повістю „Boa Constrictor“, являючися до певної міри її продовженням. Ряд нових видань Франка під. ред. д-ра В. Сімовича дала й „Українська Накладня“ в Липську („З вершин і низин“, „Захар Беркут“, „Перехресні стежки“ — давнійше, а в сім році повість „Основи суспільности“, також призабуту, бо друковану ще в 1895 р. у „Житті і Слові“). Видавництво „Народ“ випустило дві збірочки оповідань покійного Л. Мартовича і готує до друку повну збірку всіх його оповідань у однім томику. Передруковує старих українських авторів і берлінське видавництво „Українське Слово“ — Котляревського, Шевченка Стороженка, Куліша. Як бачимо, більше передруків... Оригінальна белетристика у нас зосереджена головно у відновленім „Літературно-Науковому Вістнику“, якого вийшло в минулім році 8 книжок. На чоло белетристики „Літ. Н. Вістника“ висуваються два оповідання В. Стефаника: „Вона-земля“ і „Сини“, оповідання К. Гриневичевої „Параска Гоголь“ і ряд оповідань М. Черемшини Се твори великої вартости — і артистичної й суспільної. І неможна не радіти, що письменники, що так основно були замовчали, заговорили до нас знову і то сильно і гарно Взагалі „Літ. Н. Вістник“ під умілим проводом свого редактора, знаного публіциста д-ра Д. Донцова значно оживив наше підупале літературне життя і вніс якусь бадьору, енергічну струю. Особливо цінними під сим оглядом уважаю я статі самого редактора, завсіди інтересні, пікантні і боєві. Можна з ними не годитися, можна поборювати висловлені в них думки, але годі відмовити їм таланту й експресії. Вони читаються з неослабним інтересом, будять думку, ставляють рубом ріжні болючі питання нашого життя — і в сім їх вага й значіння.

При сім слід принотувати ще й один журнал — „Митуса“, орґан наших молодих і наймолодших приклонників Муз і Грацій, свого роду сучасну „Молоду Музу. Вийшло його всього 4 зшитки. У публики одначе забракло гроша купувати, а у видавців пороху продовжувати. Якось швидко вони вичерпалися з усіми своїми „новими“ словами й кличами й передчасно вмерли на сухоти. Але обсерваторови годиться згадати й за сі змагання.

От наше тутешнє надбання за минулий рік. Коли сюди додамо ще пару популярно-наукових видань — „Новітньої Бібліотеки“ — д-ра Ст. Балея, Нарис психольоґії, фонду „Учітеся, брати мої“, серед яких на особливу згадку заслугує інтересна праця М. Голубця, Начерк історії українського мистецтва, коломийської „Загальної Книгозбірні“ („Вселенна“ д-ра І. Раковського) й станиславівської „Бистриці“, то вичерпаємо його до краю.

На Волині й Холмщині крім ґазет і пари дрібних метеликів не появилося нічого важнійшого.

До сього огляду можна додати хиба ще пару еміґраційних видань, в pendant до вичислених вище, поруч краєвих. На першім плані будуть тут видання досить рухливого берлінського видавництва „Українське Слово“, що крім передруків старих українських клясиків і ріжних метеликів видало кілька книжечок і на загальні теми, як от напр. „Славянський Світ“ Д. Дорошенка — коротка енциклопедія в трьох томиках, цікаві спомини Вол. Леонтовича і І. Герасимовича про життя на Україні під денікінцями й большевиками та актуальну книжку І. Герасимовича „Голод на Україні“.

З видань „Української Накладні“ годиться принотувати нове видання „Історії України“ М. Аркаса.

Віденське видавництво „Земля“ випустило цілий ряд читанок А. Крушельницького, між котрими на особливу увагу заслугують два томи великої хрестоматії — „Вибір з українського народного

вручила дві ноти свого уряду в обороні Перзії і Туреччини.

Турецькі проєкти.

Турецька делегація вручила контрпроєкт в справі оттоманського довгу. Греція мала би виплатити Туреччині 4 міліярди франків воєнних відшкодувань. Греція відкидає цей проєкт.

Уступчивість Туреччини.

Турецька делегація згодилася звільнити всіх інтернованих Греків. Звільнення наступить зараз по підписанню мира

Кривавий напад.

В одному готелю в Льозанні один представник Єгипту напав у ночі з ножем на другого представника, бажаючи замордувати його. Причиною нападу — політичні непорозуміння. Одного представника Єгипту арештовано.

При зміні адреси просимо не забувати подати і попередну свою адресу.

Військова бранка у Сх. Галичині.

Бобреччина.

Доброгостів.

З 1900 і 1901 річників було в Доброгостові п. Дрогобич всіх пописових 26 — і то на нещастя самих Українців. В назначений день до асентерунку т. є. 18. XII. 1922 удалось поліції з Гассендорфу від год. 5—10 рано зловити вісьмох і з цим поїхали до асентерунку. Опісля в ночі з 18. на 19. грудня т. є. на саме свято Миколая о 2. годині окружила одна компанія війська село і перетрясала всякі закамарки у родин призначених до асентерунку хлопців. Для жовнірів була це добра нагода грабіжі, (прим. у Дуба Миколи). При пошукуванню за пописовими били в вандальський спосіб батьків і матерей. До непритомности побили жовніри Олексу Зінька, Стефана Артимка і Миколу Гарасимяка. Сотник згаданої компанії війська хотів навіть заборонити свящ Хтєєві відправляти богослуження, та контролював в уряді парох. метрики і дивувався дуже, що таке велике село, а так мало є виказаних „кабануф". Але тим разом тій компанії удалось зловити всего пятьох пописових. В инших днях виловлювала пописових вже сама поліція з Гассендорфу. Коли асентерункова комісія в Бориславі скінчила своє урядування, тоді зловлених „добровольців" відставлювано до арешту в Дрогобичі. І так сидять в дрогобицькім арешті з призначених до асентерунку: Іван Жагаляк і Федір Артимко келія 6., Дмитро Гарасимяк і Василь Колодій келія 12., Василь Дутка і Андрусь Мотуз келія 13., всі з Доброгостова. Двох ще з пописових зістало до нинішного дня дома. Поліція нападає на доми їх батьків що ночі, але все без успіху. Дня 20. XII арештувала поліція з Гассендорфу студента Івана Гарасимяка і закованого відпровадила на постерунок, де він просидів ще три години скований. Другого дня без переслухання відвезено його до староства в Дрогобичі під закидом агітації проти асентерунку. В старостві комісар Русіньський сказав до нього: „Пан мувіл пописовим — не йдіть до асентерунку, бо як підете, то ви пропали і Україна пропала" і засудив на 14 день арешту. Коли арештований жадав свідків, комісар відповів „то пану ніп не поможе".

З політичних вязнів перебувають в дрогобицькім арешті ще: студ. Драган Петро, студ. Коссак Тарас за протест при асентерунку, академ. Гарасимяк Іван за агітацію проти асентерунку. Гриньків Степан за протест при асент. — всі келія 1, дальше студ. Коморовський Василь келія 2.

М. Гар-як.

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

З польських справ.

Зміни в кабінеті.

Президент Войцеховскі іменував міністром скарбу члена ендеції Владислава Грабского. В першій хвилі появилося припущення, буцім-то ця номінація відбулася після порозуміння з правицею. Але оказується, що правиця не лише не дала згоди на номінацію, але й невдоволена з того, що Грабскі приняв теку не порозумівшися зі своєю партією. Подібний конфлікт із ендецією має Грабскі в своїй політичній карієрі з часів свойого урядування на пості міністра закордонних справ. Говорять, що Грабскі приняв пост міністра скарбу виключно з ініціятиви през. Войцеховского, з яким кілька літ працював дружно на еміграції в Росії.

Міністром торговлі і промислу іменовано Стефана Оссовского. Цей самий пост займав Оссовскі вже раз в кабінеті Поніковского. Оссовскі з політичного погляду наближується до „Визволеня", на якого лісті він безуспішно кандидував підчас останніх виборів. Ця номінація те-ж не має політичного характеру подібно як номінація Грабского.

На суботнішній конференції міністрів скарбу Грабскі зложив обширне експозе про направу Річипосполитої, яке викликало загальне задоволення серед членів конференції.

З уваги на повисші номінації чутки про близьке уступлення кабінету ґен. Сікорского слід уважати за безпідставні. Кабінет Сікорского у новому складі представиться соймови цього вівторка.

Закінчення конференції міністрів фінансів.

Конференція міністрів скарбу закінчилася. Вона предложила премієрови ряд тез відносно санації скарбу, які будуть підставою відповідного урядового законопроєкту.

Справа Клайпеди.

Міністер закордонних справ Скшиньскі запросив у суботу французького, англійського та італійського послів і заступника японського посла на конференцію, на якій представив їм становиско Польщі що до литовської акції проти Клайпеди. Думають, що погляд Польщі буде взятий під увагу великими державами та викличе енергічну з їхнього боку ліквідацію литовського наступу.

Ліга польського мореплавства, як доносить „Курієр Червоний", — надіслала польському урядови заяву, що з уваги на інтереси польської торговлі в Клайпеді вона є цього погляду, що демонстраційна поява польської фльоти під Клайпедою спричинила-б занехання зайняття цього міста з боку Литовців. (Слід тут завважити, що „морські сили" Річипосполитої, які „Ліга польського мореплавства" помпатично називає польською фльотою, по дотеперішнім даним складаються: з одного торговельного вітрильника, який має археольогічну вартість і в безмежні морські безвісти нерадо запускається, та — з одної архаїчної канонірки. Литовці напевно в паніці розбіжаться від жахливого виду... польської фльоти).

Голоси польської преси про міжнародне положення.

„Слово польске" думає, що акція Литви проти Клайпеди є відповіддю Німеччини на французькі карні санкції. Клайпеда у французьких руках є важна тим, що дає Франції змогу з цього пункту збройно виступити проти сполучення німецьких і російських сил на території Литви і таким чином не допустити, щоб Литва стала помостом між Росією і Німеччиною. Як довго такого помосту не має, вістря рапальського трактату притуплене. Для Польщі литовська акція проти Клайпеди є незвичайно грізна. Вину за цю акцію несе польська політика, яка уступчивістю відносно Литовців тільки роззухвалила їх і викликала в них враження слабосилля Польщі. Зайняття Клайпеди Литвою, це на ділі усадовлення Німеччини на устю Німана, це ще одна німецька барієра поміж Польщею і Балтиком, це загроза для польського коридору до Ґдині.

„Дзєннік Людови" обурюється на воєнний анімуш ендеції, яка кидає думку, що прийшов час на спілку з Францією виступити проти Німеччини та „підняти потоптані польські права до забранбї нам частини Шлеська, до Данціґу і до пруських Мазурів". Виступ Польщі викликав би загально-европейську війну, у якій чекають Польщу руїна і гріб. Франція цілком не потребує сьогодні помочі Польщі. „На щастя Хієна не має більшости в соймі й не править державою".

Варшавський „Курієр поранни" в довшій статті переводить анальоґію між ролею, яку грала 1807 р. Клайпеда, де завершився тодішний прусько російський союз, якого останньою консеквенцією було Ватерльо, — і нинішною.

Присилайте жертви на будову памятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союза Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вкл. кн. 40.000.

письменства" від Котляревського до нашого часу.

В Празі вийшло 15 чисел журналу есерівського напряму „Нова Україна", але поза статтями М. Шаповала-Сріблянського в нім не було нічого цікавого.

Переходячи тепер до инших земель нашої країни, можемо сказати загально, що на Підкарпатській Україні крім газет і популярних видань нема про що згадати. Ще менший рух був на Буковині, здавленій Румунами. Тут тільки можна принотувати невеличку збірочку новельок О. Кобилянської „Сниться", видану заходами редакції „Проміня". Мотиви новельок з часу австрійсько-російської війни. Живійший, порівнюючи, рух був на Великій Україні. Тут можна відмітити появу кількох журналів — „Шляхи Мистецтва" (2 числа), „Семафор у Майбутнє" — ультра футуристичний орган під ред. Михайя (sic) Семенка і урядовий „Голос Друку" — бібліографічний журнал видаваний у Харкові.

В перших двох журналах заступлені всі роди красного письменства, очевидно, „пролетарського", і досить їх переглянути, щоби мати належне поняття про українську підсовітську літературу. Не велика вона тут і не високими прикметами відзначається, щось хоче сказати, але губиться в наслідуванню чужої моди, угинається під тягаром чужої ідеольогії.

До сих офіціяльних і півофіціяльних продукцій небагато що можна додати. Трохи агітаційних і популярних видань Державного видавництва, два-три підручники, з яких на згадку заслугують дві Хрестоматії: до старої української літератури покійного М. Сумцова (3-го видання) і до нової — в окремих випусках — О. Дорошкевича.

З наступленням Непа (себто „Нової економічної політики") на Україні почали було оживати й приватні видавництва. Так вийшли: — 1 ий том збірника творів М. Коцюбинського під ред. С. Єфремова, Єфремова-ж студія про Коцюбинського, Кримського Пальмове Гилля, ч. III. (переклади з перського і арабського), Г. Косинки. На золотих богів — збірка гарних новельок, Б. Якубського Наука віршування то що.

Оце, здається, все найважнійше, що можна тут відмітити.

Так представляється наш літературний дорібок за минулий рік у побіжнім перегляді. Якіж думки й уваги викликає він у нас?

Про се поговоримо в окремій статті.

Вол. Доброгенко.

Совітська Росія.

Ліквідація освіти.

На X. зїзді совітів Луначарський виступив з промовою, в якій змалював стан народньої освіти в Росії. Він зазначив те кольосальне скорочення шкіл, яке відбувається нині в Росії. На квітень 1922 року в Росії було 68 тис. шкіл з 5.300,000 учнів, а в жовтні вже 55 тис. шкіл з 4.750,000 учнів. По окремих губерніях число шкіл зменшилось на 40—50 і більше відсотків. Загалом по кількости шкіл Росія спустилась тепер до цифри нижчої, ніж в 1914 році. В 1912 році видатки на освіту складали 5.7 відсотків цілого розпису, а в 1922 році лише 4,2 відсотки. До війни царський уряд витрачав на школи 228 міл. рублів золотом і 75 міліонів витратили місцеві органи. В 1922 році держава витратила лише 36 міл рублів. Таким чином школа одержує на своє удержання лише десяту частину того, що витрачав навіть царський уряд.

Кваліфікації працьовників освіти висче, ніж в усіх инших союзах. Проте оплата праці поставлена так, що працьовники освіти одержують меншу плату, ніж всі инші. В середньому працьовники освіти одержують в переводі на золото лише 2 руб. 30 коп. в місяць.

Хвороба Леніна.

„Times" доносить, що на цьому тиждні відбудеться консіліум російських і закордонних лікарів для вияснення стану здоровля Леніна.

Буденне життя в Москві.

Кореспондент „Frankf. Zeit.", дуже прихильний большевикам, дає такий малюнок буденного життя в епоху „великої російської революції":

В колишньому брудному шиночкові останнього гатунку „Савой" на Смоленському ринкові з дозволу совітського уряду одчинено дім гри; до яскраво освітленого підїзду безперерви підїздкть санки і автомобілі. Доступ до клюбу цілком вільний, не треба жадної рекомендації, вхід безплатний, треба тільки записати в книжку, своє імя, адре-

су й зайняття. Лвокаї в червоних страшенно брудних фраках. За довгими столами грають в рулетку і trente et quarante; найнизча ставка 10 міл., найвисча 300 міл. Публика в цьому домі дуже цікава. Її важко визначити. Чи це є пролетарі, совітські спекулянти, чекісти, останні буржуї, вуличні торговці, нечесні совітські служачі? Стрічаються також й жінки, але більше мужчин. Ця публика, яка на половину сама злякана а на половину викликає страх у других, голосно кричить і сміється, курить безконечну кількість папіросів і викидає міліярди на брудне сукно, якими вкриті столи. Звідки беруть ці люде так багато грошей? Є окрема кімната, в якій провадиться гра лише на золоту готівку. Цього не було навіть до війни.

Церковні реформатори.

В кінці грудня в Москві відбуєся зїзд представників парохій при участи представників висчого церковного управління. Зїзд виніс постанову про скликання весною 1923 року помістного церковного собору з участю мирян в цілих переведення радикальної реформи церковного укладу. Зїздом було вислано привитання 10-му зїздові совітів.

Постанова про денаціоналізацію.

На підставі постанови X. зїзду совітів, яка запропонувала правительству приступити до скорійшої денаціоналізації державних трестованих підприємств, які не мають можливости продовжувати свою дальшу діяльність без субсідій з боку держави 3. січня відбулось обєднане засідання висчої ради народнього господарства з участю членів совіта праці й оборони. Нарадою постановлено: „в роспорядженні трестів повинні бути залишені лише ті підприємства, які окупили випуск своїх фабрикатів і дали не менше 10 відсотків чистого зиску. Всі инші підприємства повинні бути денаціоналізовані в найкоротший термін. Ті підприємства, які лишаються в руках трестів зобовязуються закінчити інвертизацію свойого майна в двохмісячний термін й приступити до переходу на комерційне становище, встановлене зїздом обєднанної в трести промисловости".

РІЖНІ ВІСТИ.

Греки заняли Адріянополь.

AW. доносить, що Греки заняли Адріянополь і Карагач мимо спротиву французьких представників у тих містах. Інтервенції Франції в Атенах не мали успіху.

Ситуація в Тракії.

Ситуація в Тракії грозить новими комплікаціями. Обидві спірні сторони концентрують війська і приготовляють воєнну акцію.

Король Палестини.

З добре поінформованого жерела звідомляють, що емір Абдалят син короля Геджасу, тепер князя Трансйорданії має бути проголошений королем Палестини. В такому разі Трансйорданію прилучиться до Палестини. Новий король заакцептує проект лорда Бальфура в справі сіонізму, але коментуватиме його так, щоби узглядняти жадання Арабів.

Ірляндія в огню.

Ірляндські повстанці підпалюють доми своїх противників; в Деблині спалено дім першого ірляндського президента, у якого згоріла дорогоцінна бібліотека.

Після смерти грецького короля Константина.

Як відомо, на днях помер б. грецький король Константин. Константин був сином данського прінца, який панував у Греції під іменем Георга I. Константин ціле своє життя мусів боротися за свій престол і тричі був прогнаний з Греції. Перший раз його прогнано з Греції 1887 р. після грецьких невдач на війні з Туреччиною, коли Константин був командантом армії. Другий раз Константин покинув Грецію підчас балканської війни. З вибухом світової війни 1914 р. Константин стає по стороні центральних держав, що доводить до боротьби між ним і приклонниками союзних держав. Боротьба скінчилася тим, що 1917 р. союзні держави приневолили Константина зречися престола і знов покинути Грецію. До 1920 р. він жив у Швайцарії, а коли його син Александер помер від укушення скаженої малпи, Константин повернув до Греції, де населення привитало його з ентузіязмом. Константин йдучи за намовою Англії викликав війну з Туреччиною і почав наступ на малу Азію, Тракію і Константинополь. З часом грецька армія, не маючи допомоги з боку Англії, була розбита, а всю вину за невдачу знов зложено на Константина. В місяці вересні Константин зрікся престолу, покинув Грецію в третє і помер на вигнанню на удар серця. Його син Юрій рядить Грецією тільки формально, бо фактично влада находиться в руках грецьких революціонерів.

„СЕКЦІЯ ДОПОМОГОВА МОЛОДІ" при „Тов. охорони дітей і опіки над молоддю" устроює дня 19. січня ц. р. в салях „Републики"

- Артистично-літературний -

Чайний вечер

при ласкавій співучасти Вп. ПП. Ворного, Свірської, Орленка і Крушельницького. Дохід призначений на бідну ремісничу молодіж.

1492 1—2

ОСТАННІ ВІДОМОСТИ.

ТЕЛЕҐРАМИ ПОЛЬСЬКОЇ АҐЕНЦІЇ ТЕЛЕҐРАФІЧНОЇ

Клайпеда звільнена.

Кенігсберґ. Сьогодні о год. 12.15 зайняли Клайпеду неприятельні литовські відділи. Воєнні кораблі союзників не прибули ще до пристані в Клайпеді.

Перед виїздом Керзона до Лондона.

Льозанна. Лорд Керзон вважаючи, що оден тиждень вистарчить для усунення останніх трудностів і для закінчення нарад в усіх справах, задумує після вручення турецькій делеґації проєкту мирового договору кинути Льозанну і вернути до Льондона. Инші члени англ. делеґації остануть у Льозанні аж до хвилі підписання договору.

Маніфестація французьких комуністів проти окупації.

Париж. На передмістю Ст. Квентен відбулася маніфестація комуністів проти окупації Поруря. При цьому прийшло до дрібних сутичок. Коли маніфестанти входили до Парижа, розігнала їх поліція. Кілька осіб арештовано.

Кривові маніфестації в Берлині.

Відень. „Зон у. Мтґтґ." з Берліна: Маніфестації проти окупації Поруря уладили окремо соціялістичні, міщанські і комуністичні сторонництва. Прийшло до сутичок між маніфестантами, при чому полилася кров. В сутичках уживали кастетів, штилетів, палиць і т. п. Поліція не могла здержати маніфестантів, тому прийшло їй на поміч військо тягаровими автами. Вечером поліція розігнала товпи.

Пімста?

„(З приводу розкладової акції „Слова".)

I.

З приводу розкладової акції міщанського тижневика „Слово" спершу не мав я на меті забирати голосу. Маю звичку не заінтересовувати своєю особою ширшого загалу, а крім того на протязі останніх трьох років я вже вспів привикнути до тих способів „політичної боротьби", якими послугуються осібняки, котрі недавно найшли пристановище у „Слові". Також провідні установи трудової партії не вважали теперішньої хвилі відповідною для внутрішньої полеміки. Вкінці мушу зазначити, що я й особисто не хотів витрачувати енерґії на боротьбу з осібняками в моменті, коли ту енерґію треба повернути в инший бік і на инші справи.

Одначе в останньому часі кампанія „Слова" розвинулася так величаво, набрала такого розгону і розголосу та сконцентрувалася в так тісно означеному напрямку, а саме: в боротьбі per fas et nefas проти національного проводу в краю, що чисто охоронні засоби, відмежування громадянства від суспільної гангрени, ширеної „Словом", вимагають невідклично того, щоби кинути жмут світла на „патріотичну роботу" цеї міщанської трибуни.

Уважаю своїм обовязком зробити це ще й тому, що нинішня доба є незвичайно важка, що вона вимагає зєднання всіх сил, спрямування всіх струй в одно русло.

До тогож і півлеґальне життя нашого громадянства, заціплене в тісних рамках, без спромоги прилюдного обговорення і висвітлення ріжних справ на зборах і вічах, сприяє витворенню атмосфери, податної для ширення злобних поголосок і сплетень. Нервозність, подразнення, анормальні умовини життя — все те не є добрим дорадником в часах, які вимагають безоглядного довіря до людей, що їх воля провідних установ покликала до означеної праці. Розуміється, що політична акція від чотирьох літ не може з відомих причин бути такою, як це було можливе в упорядкованих конституційних відносинах перед обсадженням Галичини польськими військами.

Не слід також забувати, що у великих історичних моментах, коли витворюється пливкий стан, голос в громадських справах намагаються добути люде — або давно полишені поза рамками політичного життя, або — що гірше — осібняки, котрі уважають дану хвилю відповідною задля того, аби вибитися на перше місце, добути вплив і значність. Ці останні є звичайно без принціпів, без програми, а тільки з широкими ротами і міцними ліктями. Вони насидьно розтручують всіх і вся, топчуть по ногах і... горлають. Дешевеньким способом, а не солідною, реальною працею, стараються здобути собі популярність. Яка небудь плохенька, безамістова промова, великих слів велика сила, театральний патос — ось і все, чим вони розпоряджають. Але їх бачать, чують, подивляють, хвалять. От, ушкварив промову! Просто роскіш! Відповідно спрепарована авторекляма доповнює велич такого осібняка, рукополагає його на стійкого „народнього борця".

Відомий російський письменник Дм. Мережковський в одним із своїх творів представив тип тої апокаліптичної бестії в людськім тілі, котра вмагає до опанування „сучасного життя. Він назвав той тип „грядущим хамом". Але той тип після великої війни, після страшної заверухи, в часах, коли в цілім світі йде велика переоцінка цінностей, — вже прийшов. Із суспільних закамарків виповзла духово щетинаста фігура „хама" і намагається проголосити своє царство на землі. І появу цього типа помічаємо всюди, у всіх народів, у всіх частинах світа. Авжеж, що й ми не вільні від цього, — тим більше, що мусіли пережити стільки невдач і перейти через горнило стільки допусків.

В світі постійно йде боротьба між двома супротивними елементами, що сконцентрувалися в персоніфікації двох духів, доброго і злого. Оба елементи мають свою льоґіку, свою мораль. Переводячи це зявище із світа уяви і пізнання на щоденний ґрунт, маємо до діла з людьми, сповненими добра і зла. „Грядущий хам" не має нічо госпільного з цею загальною клясифікацією. Він є аморальний, обертається поза межами добра і зла, він затроює атмосферу, розкладає і нівечить без ясно означеної мети, він топче і тратує чисто по медвежому заспокоюючи свій чисто звіринний інстинкт, як давний печерний прачоловік. Він є безсильний, інтелектуально слабий, нездатний до праці і будівництва. Він навіть не може зруйнувати всього, щоби опісля будувати нове; він тільки хоче підважити будівлю поробити щерби і отвори, щоби ними всунутися на виднійше місце. Що будівля через таку деструктивну роботу може завалитися, — йому байдуже. Він жеж й не будував.

За те „грядущий хам" є майстром, коли треба топтати, толочити ногами, підмулювати ґрунт, нищити всякий авторітет, виконувати моральний шантаж. Одночасно він підтягає себе на рівень мешітора, крашевнайка, ценвора, інквізитора. Його туманні, беззмістовні слова мають бути альфою і омеґою суспільної думки, його хорі, з особистих донук випливаючі маячення мають стати канонами, основами національної політики, його помяті, шиночні парадокси мають заступити програму. Всяка вільність думки, навіть в замкнутих, відповідальних установах — є заборонена. А коли хто поважиться висловити свій погляд на основі глибоко передуманих уоснувань, на підставі переконуючих фактів, коли зважиться піддати свою думку під безпристрасний осуд думаючих людей, то горе такій людині. „Грядущий хам" сто разів перекрутить сказане, дочепить свою злобну інтерпретацію, заправить її ідю і жовчю і пустить в рух свою „чрезвичайку". Повстає заколот, сплетня пучнявіє, набирає на обємі, гноїться чирак, а „грядущий хам" тріюмфує.

Від трьох літ, серед незавидних умов праці, я є виставлений на кавюмніяторську кампанію „грядущого хама" Я довго мовчав. Одначе останні напади і випади „Слова" — навіть проти моєї волі — примушують мене занятися тільки одначо сплетнею, зясованою на сторінках „Слова". Не вважаю теперішньої хвилі відповідною для подрібного представлення цілости нашого політичного життя і кертичної роботи згаданих осібняків. Одначе зроблю це пізнійше, можливо вичерпуючо, в окремій брошурі на науку тим, що схочуть користати з мого досвіду.

Ф. Федорців.

Січово-сокільські вісти.

Сучасне сокільство й наука нашої минувшини.

(Стаття присвячена до пропитної книги І го здвигу в 1911 р.)

Наше галицьке українське сокільство утворилося під впливами західно-славянських зразків, головно чеських. Але у нашій українській минувшині знайдеться багато такого, що духом своїм, своєю ідеєю дуже близьке йому.

Взяти наприклад наше старе місто „город", осередок всього суспільного, політичного і культурного життя у княжій, або й передкняжій добі українського життя. „Город" з своєю околицею, що тягне до нього, становить воєнний полк, „тисячу", поділену на сотні й десятки, з десятниками, сотниками і тисяцькими в головах, міська округа так і зветься инакше „полком". На поклик городського віча — на підставі рішення його — вся мужеська людність мусить стати дружно, хто з чим може, за браком зброї хоч би і з дрючком, і вирушити в похід. Щоб заманіфестувати своє почуття задуманій війні, віче часом наказує рушити всім, старому і малому, „що міг би хоч пруття взяти", і грозить усім непослушним смертю: „дай нам такого, а ми його самі на смерть побємо"! — каже воно князеви.

Така безоглядна примусовість, така рішучість вічевої більшости тероризувати думку меншости, на нинішний погляд являється вже крайністю, одним із вроявів тої зверхної сили, котрою тодішний громадський устрій хотів надолужувати внутрішні хиби своєї організації, і справді, сей міський устрій виявив незадовго свою недостаточність і розпався. Се цікаво, що коли по довгих часах упадку в кождім нашім життю почалася нова доба творення сил і прийшла черга на організацію воєнної сили, прикметою сеї організації стає добровільність.

Знову перед нами виступають полки, сотні і десятки — не городські, а козацькі. Вони обєднані на цілім просторі козацької України одною властю виборного гетьмана і старшини. Організація стала далеко більше суцільна і міцна — але вона добровільна. В козацьке військо вступає тільки той, хто сам захоче. В походи в чужі землі, в повстання на польських панів, кличуть тих, хто хоче йти на війну — з охоти до добичі, до слави, до сміливої боротьби, чи з бажання постояти за свою віру і свій нарід. Невважаючи на останки деяких старих вічевих порядків, ціниться на зверхній примус, не вимушена покори і послух, а моральний звязок, що виникає із спільности духової, спільности мети і змагань.

„Тим то стала в світі страшенна [козацькая сила".
Що у нас, панове молодці, була во- [ля і думка єдина"...

Невважаючи на сувору карність і послух, се було „товариство" а не примусово зібране військо; так воно себе називало. Воно приймало свій послух добровільно, пересах воєнного завдання, до котрого приступали учасники, скінчивши похід, вони могли покинути військо на завсіди, або вернутися колинебудь. Що сила лежала в їх добровільнім внутрішнім звязку, а не у зверхній владі, не у воєнних формах, се виявлялося, коли під неприхильними обставинами почав вигасати той старий дух, ся єдина воля і дума, що двигала козаччиною. Брак сили й енерґії кидався в очі, але старі вояки козацькі не розуміючи справжньої причини, нарікали на брак послуху, карности, однодушности. В Мазепиній думі старий гетьман нарікає на сей брак єдности і накликає до безоглядної карности:

„Ей браття, пора знати,
Що не всім нам панувати,
Не всім дано всее знати
І річами керувати"...

Він хотів, щоби військо, край, нарід, не задумуючися, не питаючи йшли покірно за одним гетьманським словом, за одним рухом гетьманської булави — коли він учора посилав козаків разом Москалями на Шведа, а нині велів іти з Шведами на Москаля.

Але не вдалося се. Військо, здавалося, було тепер організоване краще, ніж давнійше, козацтво відділене від иншої людности, ліпше упорядковане, а проте не помагала ні військова організація, ні послух команді, коли гетьманська і московська політика нехтували ту „волю і думу", що одушевляла колись козаччину. І впала гетьманщина і козаччина, її воля і сила. І от, дивлячися на нові організації українські, що відновляють ті наші традиції козацькі, ту память про козаччину і в старих формах козацького устрою творять нову організацію — мені хочеться нагадати ту науку, яку лишила нам по собі наша козаччина. За двадцять літ свого істнування „Соколи" наші, разом з „Січами" богато зробили для організування української людности в Галичині. Заложені міцні організаційні підвалини, технічні, на котрих може сильно й успішно поступати ся організація і далі наперед. З сього боку ті, що працювали над сею організацією, з повним вдоволенням можуть оглянутися на минулі десятиліття — особливо на останнє. Але коли сі організації мають сповнити свою службу потребам і завданням народнім, то треба їм побажати, щоб в тих десятиліттях, які лежать перед нами, вони наповнили сі організаційні форми відповідним змістом. Щоби вони держалися не самою зверхною карністю, не сліпим послухом старшині, командному слову чи трубці, а тою волею і думою єдиною, котрою колись була славна стара козаччина в часах своєї сили і розцвіту.

Навіть держава, муштруючи своїх вояків на сліпу машину, щоби виконувала тільки наказані їй рухи, теж не вдоволяється тим, аби мати в жовнірах сліпі бездумчиві фігури. Нове воєнне мистецтво цінить у вояків розвиток та інтеліґенцію, і перемогу німецького війська над французьким, або японського над російським, пояснює перевагою інтеліґенції, свідомим відданням завданнями війни, „духом" війська. Щож сказати про такі організації як сокільська, що мають своїм завданням приготовити не сліпу воєнну силу, не масу мяса для гармат, а силу горожанську, діяльну, що має творити нове життя народнє?

Таке було завдання старої козаччини в часах її розквіту, коли козацтво не тільки ставало лавою проти ворога на полю битви, але розбивало пута шляхетської неволі польської і будувало новий устрій „без хлопа і без пана". Таке повинно бути завдання і організацій сокільських та січових і послужити великому ділу будови нової України, — без панування і поневолення, України свобідної від неволі політичної, суспільної і духової. І для того, щоби послужити сьому ділу, наше сокільство повинно налити високим горожанським і культурним змістом: освітою, характерністю і духовим розвитком, свої організаційні форми.

Щоби могло воно похвалитися не тільки ґімнастичною вправністю, фізичною силою і вишколенням своїх членів, але також їх великими, культурними і м[illegible]льними прикметами!

І се завдання повинно послужити провідною зіркою сокільству в будучих десятиліттях, а бажання кождого чесного сина України будуть супроводити його на цьому шляху.

Михайло Грушевський.

Уваги з приводу сокільського життя в Стрийщині.

Загально відомо, що пов. Стрий виказував перед війною на всіх ділянках нашого національного розвитку гарні успіхи. А вжеж сокільський стяг держав повіт високо: перший в Галичині сокільський здвиг — відбувся в Стрию (в 1906 році).

А тепер? Відносно до загальної мізерії, яку оправдуємо лихоліттям, Стрий ні надто позаду ні надто попереду. Літом 1922 р. почалось гарно. На 37 передвоєнних гнізд відновлено 17. Аж варшавська „Ржечпосполіта" затревожилась і помістила алярмуючу нотатку про сокільський рух, як про антидержавний, дарма, що він відбувався за дозволом політичної влади і під строгою її контролею.

Та є відрадні вістки, що не зовсім завмер. Більшість гнізд перейшли в „зимовий" стан, себто займаються культурно-освітною роботою. Ось виказ:

Гніздо в Добрянах: будує сокільню, для якої виведено муровані підвалини і звезено весь матеріял. Члени „Сокола" зобовязались працювати по 2—3 години денно і робота йде без упину.

Гніздо в Дашаві: дало концерт і влаштовує бібліотеку.

Живуть ще гнізда в Голобутові, Дулібах, Фалиши, Станькові, Жулині, Нежухові, Лисятичах, Лукавици нижній, Семигенові, Угерську, Верчанах, які або готують аматорські вистави, або сходяться на засіданнях старшин. (Належить додати, що в кождім із згаданих сіл перебуває періодично військо). — Сплять сном блаженних гнізда в Дідушицях вел., Уголні і Завадові. Дідушиці так гарно заповідались! Гніздо відновилось перше в повіті, при співучасти до 4-ох соток мущин і жінок. А Завадівці майже всі взяли участь в голосуванню до варшавського сойму. Пок. Остап Нижанківський, парох Завадова, певно обернувся в гробі!

З признанням належить підчеркнути дві появи: Зацікавлення жіноцтва сокільським рухом і освітним взагалі. Це зацікавлення не приняло форм конкретного гуртування в жіночі гуртки. Жінки появляються на сходини як гості і помагають, беруть участь у виставках. Це перше. Друге це, що є села, які працюють без ніякої помочі інтеліґентних сил. Пр. села Стриганці, Татарсько і Комарів, у яких нема ні священиків, ні учителів, самі ведуть — і з успіхом — свої кооперативи і самі задумують приступити до віднови сокільських гнізд. Явище, що вспокоює зболілу душу, але й викликує краску стиду.

А тепер маленьке слівце до всіх бувших прихильників сокільства і культурно-освітної роботи. Зайва річ ще раз пояснювати, як доконче потрібною є організація мужицької гущі. Та не зашкодить звернути увагу, що в ній помітні течії з виразним обличчям: маси дуже глубоко свідомі цього, що освіта й організація це підойма їх добробуту. Вони з вдячністю стрічають робітників на цім полі і щораз частійше та голоснійше підносять нарікання на пасивність інтеліґенції.

Наша визвольна боротьба дала глибоко вражаючі приміри довіря мужицьких низів до своїх провідників. З другого боку російська революція була богата у приміри знущання такихже низів над своєю інтеліґенцією, що відчужилась від них у стремліннях. Памятаймо, що історія повинна вчити, памятаймо й це, що вона иноді повторюється.

К.

Влада та наші руханкові і пожарні товариства.

Щоби мати ясний образ взаїмного відношення пануючої влади й руханкових та пожарних товариств треба пригадати, як відносилася влада Німців до подібних польських товариств у Познанщині свойого часу.

В Німеччині було в р. 1913 польських руханкових товариств 164 і творили свій сокільський союз з осідком у Познани. Германці не боронили їм ні вчитися як гасити огонь, ні кріпити тіло чи виступати в сокільськім однострою.

Візьмім пропамятну книгу ґрунвальдського здвигу, що відбувся в р. 1910 у Кракові. Долучена карта показує нам цілу Познанщину і Вестфалію, засіяну польськими сокільськими товариствами. В тім протиґерманськім здвизі у Кракові бере участь 500 учасників з Познанщини. І дивне диво! Burmy i okrutny Prusak ані не переслідує їх, ані не арештує після їхнього повороту зі здвигу до дому.

Якіж за те перепони робляться нашим товариствам!

Поминаю, що в 1919 році за сокільські прапори чи ленти карались голови чи кошові товариств цілими місяцями на Домбю чи деінде. Але візьмім побіжно 1921 рік. У „Соколі-Батьку" дві ревізії. Арештування голови „Сокола" в Соколівці. Староство в Рогатині заборонило діяльність „Сокола" в Рогатині. Заборонено тим самим старостом віднову пожарних „Січей" у Залужу, Бабинцях, Данильчу. На основі актів допустився цього безправства „tadca Województwa i kierownik Starostwa" Падлевскі. Нашому селянинови не можна навіть навчитися вогонь гасити.

Староство в Калуші два рази заборонило загальні збори в Сівці войнилівській. На це є документи з підписом п. радци Калиновича. „Сокіл" зі Стрілиск Нових пише ось так: „Коли ми робили вправи, жандармерія перевела у кождого члена на місци особисту ревізію, а відтак розігнала вправляючих і заборонила вправляти. Заборонила також при помочи трубки скликувати збірку. Очевидно, що це невеличка змінка фактів із нескінченої черги переслідувань Поляками українських організацій для плекання здоровля тіла й доброcти духа.

От так трощки з того матеріялу, як влада наші товариства „попирає", забуваючи, як супроти них поводився ненависний їм Прусак.

Та то нас засталить, а не зломить.

Blue boy.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Попереднє (11) число нашого часопису сконфіскувала польська прокураторія за два місця вступної статті п. з. „На порозі Нового Року", одно місце „Східна Галичина".

— **Маланчин Вечір у Львові** с. р. належить до найбільш симпатичних в останніх роках. Українське громадянство вібралося крім читалень в поодиноких дільницях, головним чином у великій салі Нар. Дому, всалі „Сокола" і в „Зорі". Саля Нар. Дому була переповнена публикою. Вистава „Медведя" Чехова в знаменитій обсаді (пп. Морська, Загаров і Крушельницький) викликала веселий настрій. На жаль через занедужання п. Голіцинської відпала принагідна одноактівка п. Л. Лепкого. Після знаменитої деклямації п. М. Вороного і традиційної промови о 12-й год. в ночі, (виголосив ред. М. Струтинський) почалися товариські забави, які тривали до білої днини. І тут треба відмітити одно відрадне явище. В салі „Української Бесіди" зустрічали Новий Рік москвофіли. По опівночі двері, які ділять „Українську Бесіду" від сусідних саль, відчинилися і обі групи гостей бавилися спільно. Мабуть вперше по довгих десятилітях. Signum temporis. Одностайний фронт в обороні спільної справи примирив, здавалося би, непримиримі табори.

— **Вимовні числа.** Зі Старих Кут пишуть нам коротко: В р. 1920 і 21 стягнено у нас на убрання для польського жовніра 153.767 мп., в 1922 „данину" в висоті 1.967.400 мп., тогож року „карна експедиція" (по виборах) забрала грішми 3,052.000 мп. —разом 5,173.167 мп. Тут зовсім не вчислено грошей, віктуалів і річей, які польське військо забрало „так собі". Помножім ті числа числом східно-галицьких сіл, а одержимо бодай приблизну суму матеріяльного знищення.

— **Прикіре село.** Підчас свят заколядувала молодіж в Струтині нижнім під проводом 2 студентів Василя Бабія і Стефана Фреїва 200.000 мп. на народні цілі (з чого 100.000 жертвовано на університетську молодь, 70.000 на приватну гімназію в Долині, а 30.000 на політичних вязнів). Перед святами зібрано на Сирітський Захист в Долині 9 кіп капусти, міх цибулі, корець жита, 3 кірці бульби, трохи гороху, фасолі, соломи — всего вартости понад 100.000 + 4.400 з акафісту. Крім того зібрано в грошах на приватну гімназію в Долині 20.000.

— **„Безправно".** Пан Біликовський, начальник стації в Завою, п. Калуш, просить нас зазначити, що подані о. Л. Семковим в 10 ч. нашого часопису дані в новинці під повищим заголовком не відповідають правді.

— **Чуже під носом а своє під носом.** „Крадуться нині гроші, дорогоцінности, чеки, годинники, крадеться з памятників усе, що тільки можна відшрубувати, бронзові поруча сходів, клямки, шини. Доляр то загальний клич. Кімнати віднаймається чужинцям за доляри. Книгарня домагається чужої валюти, коли завважить, з ким має до діла. Ніхто при тім не соромиться домагати як найвищих цін, що кількакратно перестають вартість даного предмету. Жінки управляють газард і спекуляцію. Багато жінок удержує таємні доми гри, получені нерідко з таємними домами розпусти і т. д." Так пише „Курер Людови" про... Берлін, не добачуючи мабуть на скільки гірше діється в столиці його краю...

— **Під увагу еміґрантів з Золотоношини.** Рада Золотоношського земства в Польщі просить всіх еміґрантів з Золотоношини подати свої адреси й зазначити, хто з якого села походить і який має фах. Адреса: табор Щепюрно ч. 5, ст. Скальмежиці Запорожська дивізія сотника Корженко.— Голова Ради сот. Корженко.

— **Заборона вивозу.** Польська влада заборонила вивіз за кордон — міди, мосяжі, нікелю кедмітом, арґентину, британії і олова в сирих формах, як також сирих телячих, овечих та заячих шкір.

— **Підвижка чинш в у Львові.** Оноді відбулося в розємнім уряді для справ льокаторів при вул. Вірменській ч. 2 засідання комісії асесорів, скликуваної правильно що три місяці, в цілі усталення висоти чиншів. Комісія згодилася на підвижку адміністраційних оплат о 2.500 процент, супроти чого після істнуючих законних норм, від 1. січня 1923 р. піднесено передвоєнну плату за помешкання 66 разів, за гостинниці і пенсіони 99 разів, за торговельні і промислові льокалі 132 рази.

— **Вп. Передплатників в Чехословаччині** просимо отсим складати передплату на наш часопис в Банку Чеських Леґіонів в Празі на конто Видавничої Спілки „Діло" у Львові, а нас повідомити листівкою. — *Адміністрація.*

— **Поширення жіночої кооперативи „Труд".** В послідних днях поширив львівський „Труд" свої робітні суконь і білля, занявши кілька нових світлиць, та приняв нові робочі сили. Повідомляючи про се наше П. Т. Громадянство, просимо звертатися до нас з всякими роботами білля і суконь, як і їх направою и перерібкою, а вони, впевняємо, будуть виконані зі смаком, совісно й не дорого. Поручаємо також наш склеп, що веде гуртом і подрібно кравецькі додатки, нитки до шиття й вишивання, канви, гафти, шифони, дими, всипи, вишивані краватки, сорочки, народні строї і и. Львів, Ринок, ч. 39. вл. дім І. і II. поверх. — Дирекція. XV 7. 10

— **Чайний вечір.** Секція допомоги молоді при Тов. „Охорона дітей" устроює дня 19. січня ц. р. в салях Републики Літературно-мистецький ЧАЙНИЙ ВЕЧІР при ласкавій співучасти Вп. ПП. Вороного, Свірської, Орленка і Крушельницького. Дохід призначений на вбогу ремісничу молодіж.

— **З Учительської Громади.** Голов. Виділ Тов. „Учительська Громада" взиває всі свої філії, щоби до кінця січня 1923 надіслали до Гол. Виділу (вул. Рутовського ч. 22 на руки секретаря В. Козака) докладні списи усіх своїх членів. Рівнож взиває всіх учителів Українців занятих в польських гімназіях, щоби подали свої точні адреси і вступали в члени Тов. „Учительської Громади". Інтерес так загалу як і одиниць українського учительства вимагає доконче згуртування нас всіх у своєму становому Товаристві.

— **Позір!** Ще й тепер як маємо перерібки футряних жіночих плащів, ніцівки, поправки та нові мужеські футра, сирі шкіри на продаж і виправи, то обовязком кождого іти до одинокої української фірми Капляка Львів Куркова 11 а. 1494 1-10

— **Памятайте про „Рідну Школу"!** Котра громада ще не перевела коляди на „Р. Школу" в часі Різдвяних свят, нехай се зробить на Йордан. Не сміє бути ні одної громади, в якій би не переведено збірки на „Р. Школу". Долучаємо чеки. — *Головна Управа УПТ.* 1-1

Курс грошей.

Львів, дня 15. січня 1923.

Доляри американські	22.900—23.000
„ „ (1 і 2-ки	22.700—22.800
Доляри канадійські	22.700—22.800
„ „ (1 і 2-ки	22.500—22.600
Марки німецькі	2·40—2·50
„ „ (сотки)	2·25—2·35
„ „ (дрібні)	2·00—2·20
Леї румунські	115·00—125·00
„ „ (дрібні)	110·00—120·00
Корони чеські	630·00—650·00
„ „ (дрібні)	620·00—640·00
Австрійські тис. нов. ем.	580·00—600·00
„ „ ст. ем.	3.350·00—3.400·00
„ сотки нов. ем	55·00—60·00
„ 50 кор.	80·00—100·00
„ 20 кор.	26·35—26·65
„ 10 кор.	12·00—13·00
„ 1, і 2-ки	0·60—0.00
Рублі 5-сотки	180·00—230·00
„ сотки	250·00—300·00
„ 25 ки	100·00—110·00
„ дрібні	0·65—0·70
„ думські 1.000-ки	20·00—25·00
„ „ 250-ки	15·00—20·00
Карбованці	1·00—1·10
Гривні	1·20—1·20
Франки французькі	1475·00—1525·00
Фунти стерлінґів	10040·00—10040·00
Франки швайцарські	4·00·00—4200·00
Золото:	
20 кор.	90.000·00—92.500·00
20 франк.	84.500·00—86.500·00
20 марк. нім.	103.000·00—105.000·00
Фунти стерлінґ	72.000·00—72.200·00
10 рубл;	114.000·00—117.500·00
Доляри	15.500·00—15.6000·00
Срібло:	
Корони австр.	1.550·0—1.575·00
5 кор. австр.	6.800·00—6.900·00
Фльорени австр	3.850·00—3.950·00
Рублі	6.900·00—7.000·00
Копійки	27·50—28·00
Доляри американські	10.500·00—11.000·00
„ „ полов. і ¼	9.800·00—9.900.00
Доляри канадійські	9.000·00—9.300·00
„ „ дрібні	8.500·00—8.700·00
Леї румунські	1.340·00—1.350·00

ОПОВІСТКИ.

Щиші Сходини „Союза Українок" відбудуться вівторок 16. ц. м. о год. 5. по пол. в домівці товариства. На порядку нарад справа звязків з міжнародніми жіночими організаціями. 1486 2—2

До всіх Кружків УПТ. і Громадян Тернопільського Воєвідства! Подаємо до відома, що Воєвідство в Тернополі дозволило на переведення збірки на „Рідну Школу" в днях від 7.—20. січня ц. р. включно. Нехайже не буде ні одної громади, в якій не переведено би точно збірки на „Рідну Школу". Нехай кождий жертвує на потреби „Рідної Школи" щедрий даток! — Головна Управа У. П. Т. IX. 2—3

До П. Т. Впорядчинів віжного подання улаштувань! Пригадуємо отсю ухвалу Загального Зїзду Українського Пед. Тов-а: Зі всіх концертів, вистав, забав, відчитів, прогульок, фестинів і т. п. улаштувань в цілім краю 1% брутто доходу іде на „Рідну Школу". — Головна Управа У. П. Т. IX. 2—3

Святочний обхід. 22. січня ц. р. о год. 5. попол. в салі „Української Бесіди" при вул. Рутовського 22 (Народний Дім) відбудеться Святочний обхід 5. річниці проголошення самостійности України. На святі виголосять відчити д-р Дм. Донцов і В. Садовський. Вступ вільний. Добровільні датки приймаються з подякою. — *Управа Українського Т-ва Допом. еміґр. з В. України у Львові.* 1498 2—3

На „Рідну Школу" зложили в мп.: Михолаїв н. Дн.: Іван Шоан 5000, Ст. Палідович 3000, по 2000: д-р Стефанович, Балаким, Максимович, Пришляк Ст., по 1500: В. Чайковський, П. Добушовський, Ів. Пришляк, по 1000: Мих. Корецький, Ст. Бireза, М. Гобикович, Ев. Говикович, Езерсона, Гр. Корецький, Сеньків, Головка, Неволянський, о. Федусевич, Пекміч, Мих. Палідович, А. Гнатів, М. Гнатів, А. Одноріг, Ст. Сказдра, М. Адам, Ол. Величко, Р. Гірник, А. Гірник, І. Сторрнський, гість у о. пароха, В. Пришляк 700, по 600: Вивявська, Ю. Севишин, по 500: Ів. Семянович, В. Інца, за що щиросердечну подяку складає Головна Управа У. П. Т. IX. 1—1

Замісць окремих повідомлень про своє вінчання котре відбулося в Передільниці дня 14. І. 1923 на Р. Шк. 10.000, на інвалідів 10.000, на політичних вязнів 10.000, на видавничий фонд „Просвіти" 10.000 мп. — І. Малко, О. Гоцка. 1497 1-1

Рогатинщина! Члени кит. „Просвіти" в Залужу-Солонци заколядували 109.500 мп. на будову чрталяні, 60.000 мп. на українську акад. молодь і 50.640 мп. на Рідну Школу. 1490 1—1

З тернопільського Бояна. Концерт Бояна відбудеться в пятницю 19. січня. В програмі найновійші твори українських композиторів. ВИДІЛ. 1488 1—1

На політичних вязнів збірка з Хоросткова в мп: Решітник Іван 1000, Смаль Андрій 1000, Кенс Йосиф 1000, Вінтер Ів. 1000, Тененбавм 500, Перейма Микола 500, Гофман Тунбо 1000, Жебелюк Іван 500, Жебелюк Андрій 500, Грох Іван 1000, Доскоч Данило 500, Павзюк Юрко 500, Ковальчук Марія 500, Білоус Олекса (Сяк) 1000. Разом 10.500 мп. 1147 1—1

ЛИСТУВАННЯ.

(Запити і відповіді).

Проситься о вістку про Миколу Семка з Перегінська який перебував P. O. Port Colborne Box 872 Canada Ost. Амер. часописи проситься о передрук. — Уряд парохіяльний, Перегінсько п. Іосо. 1496 1—1

Дрібні оголошення.

ДВА інтелігентні, образовані вищі підстаршини УГА., еміґранти в Чехословаччині, бажалиб навязати поважну кореспонденцію з Українками щирої, субтельної вдачі та інтелігентною душею — Женячка не виключена. — Любі Українки! ми тужимо за Вами а Ви відгукніться словечком! Дискреція запевнена козацьким словом. Ласкаві зголошення під „Slavko 34" і „Mykas 27" poste restanie Bratislava C.S.R. 1493 1—1

ПОШУКУЮ від 1. лютого ц. р. учительки до науки 3 дітей з нормальних шкіл. В винагороду дам удержання, спільне мешкання і платню після умови. Зголошення з поданням докладних услівій проситься слати до 24 січня п. р. Марія Данцович, Бориня коло Турки. 1496 1—3

ДЛЯ повертаючих з Америки продасть 20 моргів орного поля під селом, коло залізн. стації. Уряд парохіяльний в Іщкові почта Денисів. 1483 2—10

ПАРОХІЯ ЛІСНИКИ 3 км. від Бережан є до заміни за добру парохію близько залізниці. Зголошення до гр.-кат. уряду парохіяльного в Лісниках п. Бережани. 1482 2—3

ЛЕКЦІЮ на провінції від 1. лютого приймає учитель гімназії. Ласкаві зголошення з умовами на адресу: Управа школи Квасенина п. Добромиль. 1481 2-3

ПАРОХІЯ Селиска — 64 м. ґр., 2000 душ, церква (нові), на тім добрім, правім березі Сяну, дуже здорова і гарна, кліматична, війнами неторкнена підгірська околиця, нафтовий терен, гарне мешкання — до заміни за відповідну на Руси, без огляду на епархії. Инші прикмети листом. О. Савойка, п. Данів. 1461 4—5

РУТИНОВАНОГО КОНЦІПІЄНТА від 1. лютого 1923. глядає д-р Іван Саноцький адвокат в Надвірній. 1470 2—2

КАНЦЕЛЯРІЯ адвоката д-ра Ардана в Любачеві подукує сейчас концепієнта з кількалітною практикою. 1475 2—3

ДРУКАРНЯ і фабрика печаток І. ФРІДМАНА Львів, вул. Сикстуська 2 і 4, виготовлює гарно і дешево всякі друки та печатки 1375 5-10

КОЖДИЙ Українець, особливо фахівець повинен бути членом Українського Будівельного Союза у Львові, ул. Осередських, 6. Уділи по 5.000 мп., вписове 100 мп. XVI 6—10

ЕЛЕГАНТНИЙ капелюх можна купити лише в складах першої краєвої фабрики капелюхів Рудольфа Найвельта, площа Марійська 8, вул. Казимирівська 25, Городецька 72, Бальонова 3. XXVI 2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

АДВОКАТ

Д-р Степан Шухевич

веде адвокатську канцелярію у ЛЬВОВІ, вул. Чарнецького 24, II. п. (рог вул. Куркової, Дім Наукового Тов-ва ім. Шевченка). 1438 4—10

1426 6—8 ДЕНТИСТ

ЯКІВ НАСС

б. співроб. дент. заведення проф. львівського унів. д-ра Болосевича приймає в заведенню

— вул. СИКСТУСЬКА Ч. 17. —

Штучні зуби в кавчуку, золоті після американського системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі.

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Господарської Спілки „НАДІЯ" в Бережанах

відбудуться дня 2. лютого 1923. о год. 4. по полудни в салі „Бесіди" в Бережанах з слідуючим денним порядком:

1) Відчитання протоколу з попередних Загальних Зборів.
2) Справозданя Управи за рік 1922, затвердження білянсу і уділення Управі абсолюторії.
3) Розділ зиску за 1922.
4) Вибір голови Надзірної Ради і одного члена Управи.
5) Внески і запити.

Колиб на означену годину не зійшлося вимагане статутом число членів, відбудуться того самого дня, в тім самім льокали другі Загальні Збори без огляду на число присутних членів.

Д-р Бабак секретар. 1495 1—1 Д-р Лаврівський голова.

Шиніть наш часопис!

XV-ті Загальні Збори

Філії Т-ва „Просвіта" ім. М. Шашкевича у Львові

відбудуться дня 2-го лютого 1923. о год. 10-ій перед полуднем в салі „Української Бесіди" у Львові, Народний Дім вул. Руговського зі слідуючим денним порядком:

1) Отворення Зборів.
2) Відчитання протоколу з попередних Загальних Зборів.
3) Звіт уступаючого Виділу і Контрольної Комісії.
4) Вибір нового Виділу і Контрольної Комісії.
5) Внесення і запити.

1501 1—2 ВИДІЛ.

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Господарсько-споживчої Спілки

„НАДІЯ"

Кооперативи з обмеженою порукою

в Кобильници Руській

відбудуться дня 28. січня 1923. о 2. год. по пол. в льокали Товариства зі слідуючим денним порядком:

1) Відчитання протоколу з попередних Загальних Зборів.
2) Вибір одного члена Управи і одного заступника і книговодця.
3) Зміна статута.
4) Розділ зиску. 1500 1—1
5) Внески і запити.

На случай коли не явилося би потрібне число членів відбудуться того самого дня о годині 3. по пол. другі Загальні Збори з тим самим денним порядком.

ЗА НАЗІРНУ РАДУ:

Бишко Теодор Татарин Василь

Важне для повертаючих з Америки.

Сейчас на продаж ціле господарство і новий рільний клин з цілим урядженням в селі Малашівці, тернопільського повіту. Залізнича стація і почта Глубічок великий (к. Тернополя). 1464 4—5

„КОЛОБЯГ" ЛЬВІВ, Собіського ч. 6. Нововідкритий конфекційний магазин блаватних, сукняних та модних товарів. 1456 3—10

ШАТРИ вс. рода, до шиття і вишивання, великий вибір вишивок, канва, полотна, шифони, дими, вспи, кльоти і и., гуртом і на дрібно продає дешево і поручає свої від 22 літ ведені роботні суконь і біля. 9-20

ЖІНОЧА СПІЛКА ПРОМИСЛОВА — „ТРУД" — ЛЬВІВ, — Ринок ч. 39. XV.

Термосові фляшки як також запасові вкладки до них поручає по фабричних цінах С. ФЕДЕР. Львів, вулиця Сикстуська 7. 13946 8-8

Довголітний робітник ФІРМИ БРАТІВ ШТАЙНБЕР відкрив — — першорядну робітню англійських і французьких костюмів і плашів 1392 6-10

І. Штокнопф ЛЬВІВ — ВУЛ КУРКОВА ч. 5

КАЛЕНДАР-АЛЬМАНАХ

„ДНІПРО"

Ціна 2.500 Мп.

З пересилкою 300 Мп дорожче.

Рецензії в пресі дуже прихильні. (Літ.-Наук. Вістник ч. 8. — Український Голос ч. 48).

Продається у всіх книгарнях.

Адміністрація Календаря-Альманаха „Дніпро", Львів, Ринок 43/1 1351 Можна за післяплатою. 0—0

НОВОВІДКРИТИЙ ВКЛАД БЛЯХИ

XXVI 1—4 **ПІД ФІРМОЮ**

Гуртівня бляхи

ЛЬВІВ, ВУЛ. АННИ 1 (МАРІЯЦКИЙ СКЛЕП)

поручає: бляху цинкову, поцинковану залізну і білу ріжних вимірів і грубости, як також всілякі артикули в обсяг входячі по фабричних цінах. Продаж гуртом і детайлично. —

Ширіть наш часопис!

ІВАН МАЛЬДЗЮХ

КОНЦЕС. БУДІВНИЧИЙ ЗОЛОЧІВ, ПРИГОРОДОК ч. 2.

виконує всякого рода будівлі, пляни, кошториси по дуже дешевих цінах. — На жадання виїзджає. 1499 1—1.

На зимові вечори

поручає історичні повісти (давнійших і новійших наших авторів), народні оповідання, світові романи, вибрані видання творів українських і чужинних писників, як також наукові твори в нашій і чужій мові

ІВАН КАЛИНОВИЧ, ЗОЛОЧІВ

Цінники і катальоґи висилає за надіслатням 500 Мп. почтовими значками. При замовленнях прохається надіслати завдаток. 1353 6—10

Панове купують найліпшу і найпевнішу гиґ. ґуму лише в спеціяльнім висилковім складі С. ФЕДЕРА, Львів, вулиця Сикстуська 7. 1394а 8-8

ЦЕРАТИ відпрасовані і на метри

фіранки	нами на лінна
портіяни	обруси
хідники	меблеві матерії
дивани	матерані сінники
ліколеум	стори до вікон

ТАПЕТИ в найбільшім виборі поручає 1362 6—?

Е. НІЧАЛЕС і А. МАРҐУЛЕС

Львів, вулиця Сикстуська ч. 18.

1 кґ. золота

варта є тузин запасових ножинів до голення знаків марки „SALFERS" С. Федера, так твердять панове, котрі стало їх вживають. Хто сумнівається про те, хай переконається.

Виключний склад **С. Федер** Львів, вул. Сикстуська 7

Для відпродавців догідні услівя. 1394в 8-8

КІНОТЕАТРИ

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

висвітлюють від середи 10. січня 1923. велику драму в одній серії, яка своєю красою, богацтвом вистави, мистецтвом режисерією, доброю грою славних акторів і заінтересуванням перевисшає усі досі істнуючі фільмові архитвори. Історія чудової і нещасливої французької королевої п. з.

„МАРІЯ АНТОНІНА"

В головній ролі славна італійська краса ДІЯНА КАРЕННЕ.

Гроші 1394 8-8 заощадить собі кождий купуючий СВЕТЕРИ, ШАЛІ, ҐАРНІТУРИ, ПАНЧОХИ, РУКАВИЧКИ, ТОРБИНКИ, ПАРАСОЛІ м. і д., ПАЛИЦІ, БІЛЛЯ МУЖЕСЬКЕ і т. п. — — —

у С. ФЕДЕРА, Львів, вул. Сикстуська ч. 7.

Дуже важне для реміґрантів до Америки.

Европа-Америка 4½ днів через Океан

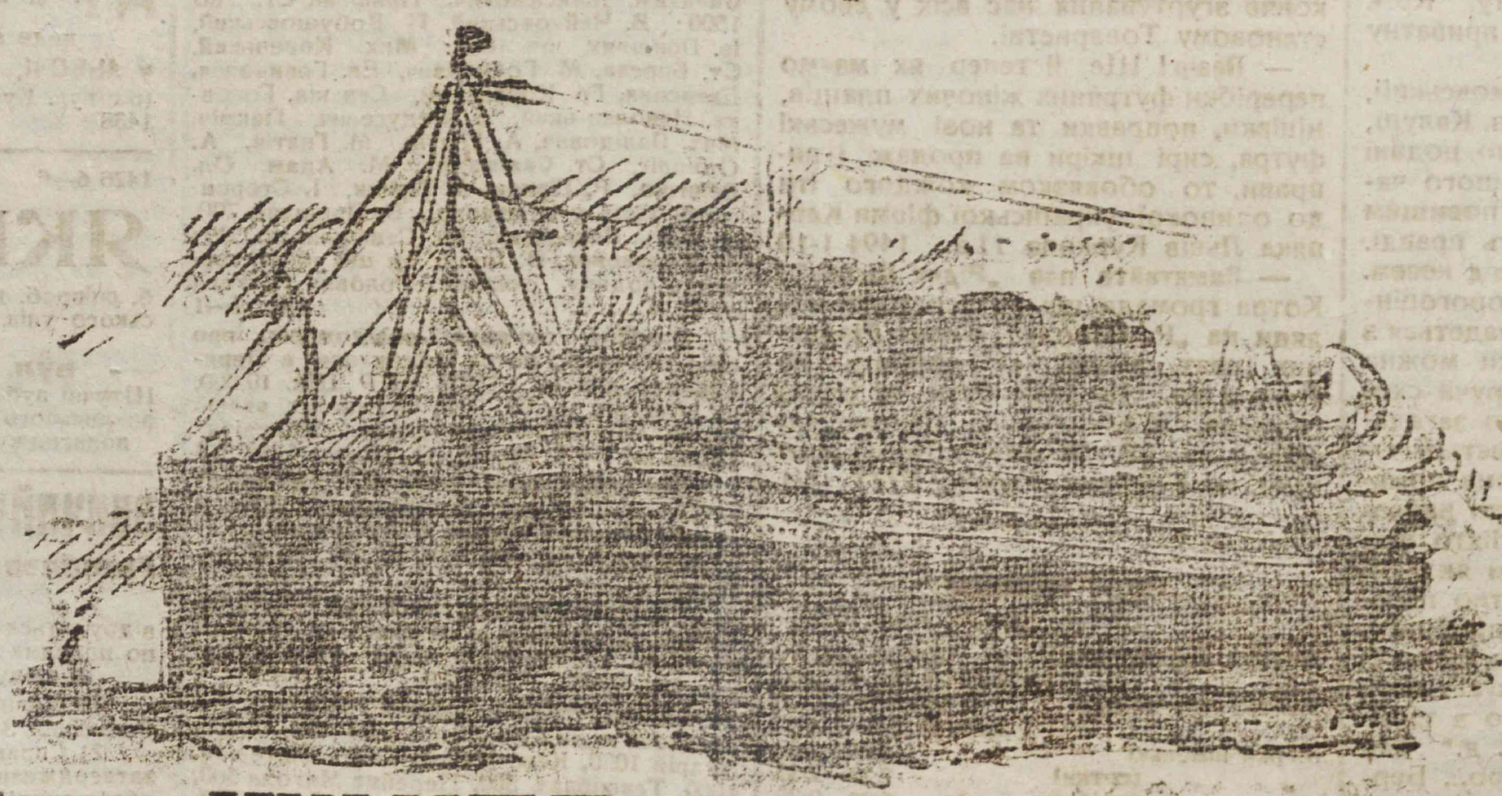

Европа-Канада 4½ днів через Океан

Корабельне Тов-о „WHITE STAR LINE" (Лінія Білої Зорі)

Кождий, хто хоче повернути до Америки, незалежно коли прибув до краю і чи має американський пашпорт, **нехай зголоситься до наших бюр** і одержить потрібні вказівки для одержання візи Американського Консуляту на виїзд до Америки і буде висланий без труднощів до місця виїзду в Америці.

ТЕРНОПІЛЬ, Тарновського ч. 5. і ЛЬВІВ, Городецька ч. 36.

УВАГА! Спішіться, бо кількість реміґрантів до Америки є на вичерпанню.

За редакцію відповідає Ол. Кузьма. З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

KUL BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA